

EEN DUISTER MOMENT

Elisa Hoven

EEN DUISTER MOMENT

Roman

Vertaald door Gerrit Bussink en Izaak Hilhorst

2025

THOMAS RAP
AMSTERDAM

Copyright © 2025 S. Fischer Verlag GmbH

Copyright Nederlandse vertaling © 2025 Gerrit Bussink en Izaak
Hilhorst

Alle rechten voorbehouden. Tekst- en datamining niet toegestaan.

Eerste druk juni 2025

Oorspronkelijke titel *Dunkle Momente*

Oorspronkelijke uitgever S. Fischer, Frankfurt am Main

Omslagontwerp bij Barbara

Omslagbeeld Barbara Thoben

Foto auteur Peter Rigaud

Vormgeving binnenwerk Perfect Service, Reeuwijk

Druk en bindwerk CPI Books GmbH, Leck

ISBN 978 94 004 1204 0

NUR 302

thomasrap.nl

Bij de productie van dit boek is gebruikgemaakt van papier dat het keurmerk van de Forest Stewardship Council® (FSC®) mag dragen.
Bij dit papier is het zeker dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Proloog

De brief woog maar een paar gram, maar hij lag zwaar in mijn hand. Uiterlijk zag ik geen verschil met de rekeningen, aanvragen en felicitaties die ik in de loop der jaren had verstuurd, maar deze brief was anders. Deze betekende het einde van een van de belangrijkste fasen in mijn leven.

Het was een ongebruikelijk warme september. Ik stond in mijn werkkamer, die uitkeek op de tuin. De zonnebloemen die ik in het voorjaar had geplant, waren uitgebloeid, de zware koppen hingen omlaag en de bleke bladeren hadden al hun gele kleur verloren. Morgen zou ik de oude planten uit de grond trekken en op de composthoop gooien.

Peter zat in de schaduw van de magnolia een boek te lezen. Met mijn vingertoppen raakte ik de ruit aan. Als hij de komende minuut mijn kant op keek, zou ik de brief verscheuren, zo niet dan zou ik op pad gaan. Hij keek niet op. Ik wachtte nog een minuut en draaide me om.

De middagzon viel door het raam op de witte envelop op mijn bureau. Ik bekeek hem nog een keer, hij was voldoende gefrankeerd, het adres van de orde van advocaten was goed zichtbaar. Over een paar dagen zou een van de medewerkers hem openen en lezen dat Eva Herbergen, strafrechtadvocaat, zich na meer dan dertig jaar van het tableau liet schrappen. Misschien zou hij zijn voorhoofd fronsen, vervolgens de brief in mijn dossier opbergen en het naar het archief brengen.

Mijn blik dwaalde door de werkkamer. In de rekken stapels ordners. Het leek willekeurig, maar dat was schijn, zelfs geblind-

doekt zou ik elk gewenst dossier zo kunnen pakken. Eén ervan was op de grond gevallen, ik zette hem terug. Met mijn vingers streek ik over de rug. Tussen de twee dunne kaften zaten de verhalen van mensen en hun donkerste uren. Sommigen waren schuldig, anderen onschuldig, de meesten allebei.

Ik ging aan mijn bureau zitten en zette de computer uit. Deze septemberochtend had ik iets goedgeemaakt, een ernstige fout gecorrigeerd. Nu was het moment aangebroken de vele donkere momenten van de afgelopen jaren achter me te laten. Over een uur zou de postbode de brievenbus legen. De zon was achter de wolken verdwenen, in mijn werkkamer werd het donker.

Eerste zaak: Noodweer

Oktober 2021

Adrian zweet. Hij wrijft zijn vochtige handen af aan zijn spijkerbroek en probeert zijn adem onder controle te houden. Vier seconden inademen, zeven seconden adem inhouden, dan acht seconden uitademen, heeft Bogdan hem uitgelegd. Zijn broer is vijf jaar ouder, hij heeft Adrian uit Roemenië naar Duitsland gehaald en hem bijgebracht wat hij moet weten. In Videle, waar hun ouders wonen, hadden de broers geen werk en geen toekomst. Dan is het hier beter, ook al moet hij met Bogdan een kamer delen in een kleine huurwoning. In de zomer helpt hij op het land, maar nu is het oogstseizoen voorbij en begint een andere tijd.

Adrian zit al meer dan een uur op zijn schuilplek en buiten is het bijna donker. Het is een enorme villa, zuilen naast de voordeur, een zwembad in de tuin. En dat bij het slechte weer hier in Duitsland. Adrian schudt zijn hoofd. Als hij zoveel geld had, zou hij het in auto's stoppen, minstens vier, in elk geval een Lamborghini. Hij kijkt op zijn horloge, de oude man had allang terug moeten zijn. Adrian doet dit niet voor het eerst, toch moet hij telkens weer zweten. Eén keer hebben ze hem betrappt, de politie heeft proces-verbaal opgemaakt en hem weer laten gaan. Adrian moet even nadenken, dat is bijna een halfjaar geleden, de rechtbank heeft nog niets van zich laten horen.

Nu hoort hij iets, het knerpen van banden in het grind, een auto komt de inrit op. Voor de zekerheid voelt hij nog een keer in zijn jaszak, het mes zit er nog. Een al wat oudere man stapt moeizaam uit de auto, hij pakt een wandelstok en een aktetas van de achterbank. Bogdan heeft hem niet verteld dat de man zo ge-

brekkelig is. Hier heeft hij geen mes voor nodig. De man slaat het portier dicht en klemt de aktetas onder zijn arm. Adrian volgt zijn bewegingen en trekt de bivakmuts over zijn hoofd. Nu is de man bij de voordeur. Hij steekt de sleutel in het slot. Nog even. Adrian moet geduld hebben. De deur gaat open, de man doet een stap naar binnen. Nu! Adrian komt van achter de heg tevoorschijn, een paar seconden later is hij bij de man, duwt hem naar binnen en doet de deur dicht.

De man ligt op de grond en houdt de tas beschermend voor zijn lichaam, zijn mobieltje is uit zijn zak gevallen, Adrian schopt het onder een boekenkast. Hij kent de angst in de ogen van de mensen die hij overvalt, daar is hij intussen aan gewend, dat hoort erbij, en het gaat natuurlijk heel vlug, hij zorgt ervoor dat elke keer alles zo snel mogelijk voorbij is. Maar hij ziet in de blik van de man nog iets anders, iets wat hem niet bevalt: minachting.

Adrian haalt het mes uit zijn jaszak en houdt het voor het gezicht van de man. Nu ziet hij alleen nog angst. Wat denkt die man wel, hij weet niets van hem, niets van zijn leven in Videle, waar de mensen niet in villa's met zwembad wonen. Wie een villa heeft en wie een mes beslist het toeval, of het lot, net hoe je het bekijkt, maar niet Adrian.

'De sleutel van de safe! Nu meteen.' Zijn ingestudeerde zinnen zijn foutloos. Zijn accent kan hij niet verloochenen, maar dat hindert niet, want dat kan toch niemand hier plaatsen. Er zijn maar heel weinig mensen die weten dat Roemeens klinkt als Italiaans.

Het mes spreekt duidelijke taal, de man knikt en zegt iets wat Adrian niet verstaat.

'Kom op!' Hij helpt de man overeind, die wijst naar het sleutelkastje naast de voordeur. Adrian trekt hem ernaartoe, de man is traag, Adrian moet hem stevig bij zijn arm pakken om hem in beweging te krijgen. De handen van de man trillen, hij wijst naar een sleuteltje helemaal in de hoek. Adrian geeft hem een

stomp in zijn maag, de man slaat tegen de grond en blijft roerloos liggen. Daar kan hij blijven liggen tot Adrian klaar is.

‘Eén kik en je bent er geweest!’ Adrian gooit de wandelstok van de keldertrap.

De safe moet boven in de slaapkamer zijn. Mirela heeft het hem precies uitgelegd. Zij is Bogdans vriendin, ze maakt hier schoon, zwart natuurlijk en voor nog minder dan het minimumloon. Ze heeft haar ogen goed de kost gegeven, veel oude rommel, vazen, schilderijen, maar achter een klerkast heeft ze een safe ontdekt. Als alles goed gaat is haar aandeel twintig procent. Dat is redelijk, tenslotte doet Adrian het meeste werk. Hij loopt de trap op naar de eerste verdieping, in de slaapkamer rode vloerbedekking, boven het bed een spiegel. Onwaarschijnlijk dat er in dit bed nog iets gebeurt, maar voor geld is alles te koop. Adrian opent de klerkast, schuift de pakken opzij, alles is zoals Mirela het heeft beschreven. Hoort hij iets? Adrian blijft even luisteren. Hij moet zich vergist hebben, het is niets. Hij steekt de sleutel in het slot van de safe en probeert hem om te draaien. De sleutel past niet. De man heeft hem belazerd. Adrian rent de trap af, dan doet de volgende sleutel het wel, geen probleem. Maar de hal is leeg. Adrian kijkt om zich heen, ver kan die halve invalide niet gekomen zijn. Op dat moment verschijnt de man in de deur van de woonkamer, hij staat onzeker op zijn benen, maar Adrian ziet meteen wat hij in zijn handen heeft, een geweer, lang en smal, een jachtgeweer, en de man heeft het op hem gericht. Adrian steekt zijn handen omhoog en loopt langzaam achteruit naar de voordeur.

‘Blijf staan!’ roept de man. Zijn stem trilt van woede. Adrian voelt de deurenklink in zijn rug. ‘Ik ga nu.’ De man mag nu geen domme dingen doen. Voorzichtig laat Adrian één hand zakken en probeert de klink te pakken. Hij verliest de man met het geweer in de aanslag geen moment uit het oog. Langzaam doet hij de deur open, stapje voor stapje beweegt hij naar buiten. Gelukt,

hij draait zich om en wil wegrennen. Op hetzelfde moment hoort hij een knal, dan een stekende pijn in zijn rug, meer is het niet. Adrian probeert te rennen, maar zijn benen weigeren dienst en hij belandt op het grind, het mes valt uit zijn jas en hij krijgt het niet meer te pakken.

De man heeft op hem geschoten. Het gevoel in zijn lichaam is nieuw, in zijn binnenste verschijnt een zwart gat. Opeens beseft Adrian wat er gebeurt. Hij gaat dood. Alleen, bij een vreemde in de voortuin. Adrian denkt aan zijn moeder, die bij alle belangrijke momenten van zijn leven aanwezig is geweest, zijn eerste schooldag, zijn voetbalwedstrijden, de kaakoperatie waar hij zo bang voor was. Hoe kan het dat ze nu niet bij hem is? Het kost hem moeite zijn ogen open te houden, hij ziet de man dichterbij komen. Misschien is het niet te laat, misschien is het de dokter, die hem komt redden. Het laatste wat Adrian voelt, is een trap in zijn maag. Niet hard, maar voldoende om het bewustzijn te verliezen.

KRANTEN

Februari 2022

Het hotel was een drama. Ik zat op een witte plastic stoel bij het zwembad. Alle ligstoelen waren bezet, de ene helft met mensen, de andere met door de vele wasbeurten en de zon verschoten handdoeken. Het ontbijtbuffet was nog open, maar de lunch werd al voorbereid. Daarna was er koffie met gebak en ten slotte volgden het avondbuffet en het hapje voor middernacht. Wie wilde kon in hotel Maspalomas Royal vierentwintig uur per dag eten. En drinken. De vorige avond had ik vergeefs een martini proberen te bestellen, maar ik werd verwezen naar een machine waar al een lang rij stond. Met een druk op de knop was er piña colada, Sex on the Beach of caipirinha. Ook deze ochtend hielden de eerste gasten hun doorzichtige plastic bekertje al onder

het kraantje. Ik vond het allemaal te veel, te veel alcohol, te veel eten, te veel mensen.

Peter was naast me komen zitten en bladerde in het boekje met het hotelprogramma. 's Morgens dansen, 's middags volleybal of bingo, 's avonds kinderdisco en een dansshow. Maar we mochten niet klagen. Toen onze oude studievrienden Sigrid en Gerd Schöller voorstelden samen op vakantie naar Gran Canaria te gaan, hadden we de organisatie aan hen overgelaten. Peter zat op de universiteit midden in een examenperiode en ik was op kantoor met een grote zaak bezig. We waren opgelucht dat de Schöllers de reservering regelden. Zij kwamen hier al voor de derde keer, prima weer, voor alles werd gezorgd, wat wilden we nog meer.

De muziek werd aangezet, snel en hard. Nog zeven dagen en zes uur voor we terugvlogen. Mijn man voelde wat ik dacht en kneepte in mijn hand.

'Als troost heb ik iets voor je meegebracht.' Peter haalde twee Duitse kranten uit de badtas. Ze waren van de vorige dag, maar ik was er blij mee.

Ik had de online-edities op mijn mobieltje kunnen lezen, maar ik had mijn man beloofd het in de safe te leggen en het er alleen in geval van nood uit te halen. Op mijn zestigste verjaardag, in oktober twee jaar geleden, had ik me voorgenomen het op kantoor wat rustiger aan te doen en meer aan de jonge collega's te delegeren. Maar ik vond het nog altijd moeilijk dingen los te laten. Ik kon geen brief versturen zonder hem eerst te lezen en schreef alle afspraken nog steeds in mijn privéagenda.

'Je kantoor heet nu Herbergen & Partners, behandel de anderen dan ook zo,' moest Peter me eraan herinneren als ik 's avonds onder het eten nog vlug een tekst van een collega bewerkte. De afgelopen weken had ik permanent aan de telefoon gehangen, het kantoor liep goed, het was altijd druk. We waren aan rust toe. Dus gaf ik toe en liet het mobieltje in de safe liggen.

Ik bladerde in de krant en vroeg me af hoelang er nog gedrukte

kranten zouden bestaan. Vermoedelijk waren ze binnenkort niet rendabel meer. De meeste mensen lezen ze liever op hun smartphone en ik weet zeker dat het een kwestie van tijd is voor de papieren edities alleen al uit klimatologische overwegingen worden geschrapt. Er zal ongetwijfeld veel verloren gaan. Dat zeg ik vermoedelijk ook omdat ik oud en nostalgisch word. Maar als de gedrukte krant verdwijnt, lezen we alleen nog wat we zoeken. We bladeren niet meer toevallig in het kunstkatern om op een recensie te stuiten die maakt dat we een nieuw lievelingsboek kopen, of op een politiek artikel dat ons een totaal nieuw perspectief laat zien.

Ook het artikel dat ik hier bij het zwembad van het hotel las, zou ik gemist hebben. Het was puur toeval dat Peter me in een hotel in Spanje de krant bracht en ik in de eentonigheid van deze vakantie voldoende rust vond om hem van begin tot eind door te nemen. Anders zou er nooit gebeurd zijn wat in de weken daarna plaatsvond.

NOODWEER

Miljonair vrijgesproken. Het was noodweer.

Een kort bericht in de rubriek 'Gemengd nieuws' op de achterpagina van de krant.

Een bejaarde man uit Hundsmühlen die voor de rechtbank in Oldenburg terechtstond in verband met de dodelijke schoten op een vluchtende inbreker hoeft niet de gevangenis in. De rechters hebben de miljonair vrijgesproken. De man had uit zelfverdediging gehandeld, deelde een woordvoerder van de rechtbank mee.

Afgelopen oktober brak Adrian S. 's avonds in bij Hans K. Hij bedreigde de man met een mes en sloeg hem in elkaar. De Roemeen, die al eerder inbraken had gepleegd, zocht in de woning naar waardevolle spullen. De energieke oude man wist intussen overeind

te komen en zijn jachtgeweer te pakken. Toen de zeventienjarige inbreker zich met een schilderij ter waarde van enkele honderdduizenden euro uit de voeten probeerde te maken, sommeerde Hans K. hem te blijven staan, maar S. reageerde niet, waarop K. schoot. De rechters zagen dit als noodweer. 'Iedereen mag zijn eigendom verdedigen,' verklaarde de advocaat van K. tegenover onze krant. 'Desnoods met geweld.'

Ik las het artikel nog een keer. Hans K., miljonair uit de buurt van Oldenburg, de inbraak dateerde van afgelopen oktober. Ik probeerde me te herinneren wanneer ik was gebeld. Het was 's avonds en al donker. Oktober kon kloppen. Twee jaar geleden was Hans Kleebach een cliënt van me, belastingontduiking, het was een twijfelgeval en we wisten hem vrijgesproken te krijgen. In die tijd woonde Kleebach in Berlijn, maar ik meende me te herinneren dat hij net als ik uit Nedersaksen kwam. Misschien was hij weer terugverhuisd.

Kleebach was geen sympathieke man, hij ging prat op zijn rijkdom en praatte hard en veel over geld, auto's en jagen. Als jongeman was hij bij een auto-ongeluk in de Verenigde Staten bijna doodgereden. Hij had het maar net overleefd, maar liep sindsdien met een stok. De twintigjarige bestuurder van de rode cabriolet was onder invloed van drugs. Zijn vader was een welgestelde ondernemer, de familie bood Kleebach een miljoen dollar, destijds een onvoorstelbaar hoog bedrag. Kleebach accepteerde het en de zaak werd geseponeerd. Kleebach keerde als kersverse miljonair terug naar Duitsland, investeerde handig in een computerbedrijf en later in onroerend goed. Binnen een paar jaar had hij zijn vermogen meer dan vertienvoudigd.

We hadden die avond net gegeten toen Kleebach belde. 'Goedenavond, mevrouw Herbergen! Ik hoop dat het goed met u gaat.' Hij leek in een prima stemming, kennelijk vond hij het geen probleem om na acht uur nog te bellen. 'Ik zit hier net met mijn

kleindochter. Emilia studeert rechten en we puzzelen over een werkstuk. Strafrecht. Ik dacht dat ik het u maar het best meteen zelf kon vragen. U kunt me een factuur sturen voor een consult.'

Ik weet nog wat ik op dat moment dacht: miljonairs denken zich alles te kunnen veroorloven. En helaas meestal met succes, ook ik ging met de telefoon aan mijn bureau zitten. 'Schiet u maar.'

Kleebach lachte. 'Dat is precies waar het om gaat. Kort gezegd: een man schiet een vluchtende inbreker dood. Mag dat?'

Tot ongenoegen van mijn cliënten zijn veel juridische vragen niet met een duidelijk ja of nee te beantwoorden. Om te beginnen legde ik Kleebach uit wat een burgerarrest is. Wie iemand anders betrapt bij het begaan van een misdrijf, mag hem aanhouden, maar niet doden. Dat antwoord stelde Kleebach blijkbaar niet tevreden. 'En dan moeten we gewoon maar toestaan dat er wordt ingebroken?'

Het was me duidelijk dat iemand als Kleebach daar geen genoegen mee nam. 'Er bestaat natuurlijk ook nog een recht op noodweer. Je mag je bij een inbraak verdedigen. Maar dat moet dan wel op hetzelfde moment gebeuren. Uw kleindochter moet in haar opdracht goed kijken of de inbreker al iets had gepakt.'

Kleebach leek aantekeningen te maken.

'Als dat het geval is, liggen de zaken duidelijk. Maar daarmee is het laatste woord nog niet gezegd. Schieten op de inbreker moet onvermijdelijk zijn geweest.'

Ook in geval van noodweer mag alleen het minst zware middel worden gebruikt. Wie iemand anders met een vuistslag tegen de grond kan slaan, mag hem niet doodschieten. 'Bij het gebruik van een vuurwapen geldt: indien mogelijk moet dat eerst worden aangekondigd, bijvoorbeeld met een waarschuwingsschot, pas daarna mag op de benen worden geschoten. Daarmee wordt de dief immers ook tegengehouden, het mag dus geen gericht dodelijk schot zijn.'

'Maar zo'n schot kan er natuurlijk naast gaan,' wierp Kleebach tegen.

‘Natuurlijk, wat telt is dat er eerst op de benen is geschoten. Maar die dingen moeten allemaal in de opdracht staan.’

Kleebach legde de telefoon even neer, ik hoorde hem praten, blijkbaar gaf hij door wat ik had gezegd. ‘En dan nog iets,’ zei ik toen Kleebach de telefoon weer opnam. ‘Noodweer hoeft weliswaar niet principieel proportioneel te zijn, maar als er duidelijk een groot verschil is tussen de aanval en de verdediging, kan het toch zijn dat het recht op noodweer niet van toepassing is. Daar bestaat nog geen jurisprudentie over, dat moet uw kleindochter wel duidelijk maken.’

Kleebach was nog niet helemaal tevreden. ‘Wanneer is er sprake van zo’n wanverhouding? Kunt u een voorbeeld noemen?’

‘Als de dief op de vlucht slaat met honderd euro, kun je je natuurlijk afvragen of schieten wel een gepast middel is.’

‘En bij een grotere buit is dat anders?’

‘Inderdaad, het is niet zo dat we zeggen: leven versus geld is altijd problematisch. We hoeven een zware inbreuk op ons eigendomsrecht niet zomaar te accepteren. Recht hoeft niet te wijken voor onrecht, zoals dat heet. Als de dader dus op de vlucht slaat met een kostbare Ming-vaas, zal niet worden uitgegaan van een beperking van het recht op noodweer.’

Ik kon horen dat Kleebach meeschreef.

‘Ik dank u hartelijk, mevrouw Herbergen. U hebt ons erg geholpen. Wilt u zo goed zijn uw factuur naar mijn postbus te sturen? Ik stuur u het adres.’

Ik wenste Emilia nog veel succes met haar opdracht. Dat zou ze kunnen gebruiken. Wat ik Kleebach en zijn kleindochter had verteld, was gewone eerstejaarskennis. Ik liet mijn secretaresse een keurige factuur maken met avondtoeslag en besteedde verder geen aandacht aan Hans Kleebach. Tot de dag waarop ik het verhaal over de miljonair uit Hundsmühlen las.